

КОРОЛЕВЕ — селище Виноградівського району **Закарпатської області**. Знаходиться на лівому березі *Тиси* (притока *Дунаю*), за 110 км від обл. центру та за 9 км від райцентру. Площа 9,21 км². Населення 8147 осіб (2001, складає 105,8 % до 1989), переважно українці, проживає також значна кількість циган і угорців. Залізнична станція. Уперше згадане 1264 у листі Папи Орбана IV до угорського короля. Від 1405 понад 4 ст. перебувало у власності баронів Перені. Жителі брали участь у повстанні Дожі Дердя 1514 і визвольній війні угорського народу 1703–11. У 1661 і 1717 К. зазнало значних руйнувань від турецьких загонів. 20 квітня 1919 його захопили румунські війська. За Сен-Жерменським мирним договором від 10 вересня 1919 — у складі Чехо-Словаччини. Від 16 березня 1939 до 25 жовтня 1944 — під угорсько-гортистською окупацією. За радянсько-чехословацькою угодою від 29 червня 1945 — у межах кордонів УРСР. Від 1947 — селище міського типу (від 2023 — селище), 1995 перейменоване на Королево.

Станом на 2014 у селищі працюють підприємства з обслуговування залізничного транспорту, 2 загальноосвітні школи, школа мистецтв, 4 бібліотеки, дільнична та вузлова лікарні, відділення ощадбанку. Діють релігійні громади УПЦ МП, УГКЦ, РКЦ, кальвіністів, євангельських християн-баптистів. Поблизу К. є 2 кар'єри з видобутку каменю, діє завод бентонітних глин. 1959–69 тут здійснювали розробку покладів бурого вугілля. Досить відомим на теренах СРСР був радгосп ім. Т. Шевченка, де виготовляли вино («Променисте», «Рислінг», «Троянда Закарпаття» тощо), вирощували, окрім винограду, полуниці, яблука, груші (нині АТ «Закарпатський сад»). Збереглися руїни замку

Нялаб, який збудував 1279 угорський король Ласло IV, а за наказом короля Леопольда (Ліпота) 1672 був підірваний. У стінах замку 1401 Станіслав Граматик переписав Четвероєвангеліє, відоме в Європі як Королівське Євангеліє, а 1532 Бенедек Ком'яті переклав частини Біблії та 13 листів Апостола Павла з латинської мови (перша друкована книга угорською мовою). У ньому музикант Ілошваї Шеймеш Пийтер 1548 написав музичний твір «Олександр Великий», 1574 — «Баладу про Міклоша Толді». Встановлено пам'ятник жителям, які загинули під час 2-ї світової війни, погруддя Т. Шевченка. Серед видатних уродженців — ветеринарний лікар, дійсний член НААНУ і Російської академії аграрних наук *Ф. Палфій*; письменники *В. Вароді* та *В. Густі*; скульптор, графік *В. Джабраїлов*.

Поблизу К. — найдавніше в Україні палеолітичне поселення **Королеве I**. Нещодавно з'ясувалося, що воно найдавніше і в Європі: вік палеолітичних артефактів, знайдених тут під час археологічних експедицій на чолі з *В. Гладилінім* у 1980-х, за даними 2024 року, — 1,4 млн років. До цього найдавнішими слідами людини на території Європи вважали кам'яні знаряддя, знайдені в Іспанії та Франції (ім 1,1–1,2 млн років). У К. не збереглися рештки скелетів тодішніх людей (йдеться про представників *Homo erectus*).

Рекомендована література

1. R. Garba, V. Usyk, L. Ylä-Mella, et al. East-to-west human dispersal into Europe 1.4 million years ago // *Nature*. 2024, Mar. 06.

В. Ф. Пальок

Бібліографічний опис:

Королеве / В. Ф. Пальок // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-6014>. — Останнє поновлення : 2024.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).